

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över rapporten ”Farokonventionen – Europarådets ramkonvention om kulturarvets samhälleliga värde”. Remiss Ku2014/591/KA.

Kungl. biblioteket har av Kulturdepartementet getts tillfälle att yttra sig över Riksantikvarieämbetets rapport ”Farokonventionen - Europarådets ramkonvention om kulturarvets samhälleliga värde” inför en eventuell svensk ratificering av densamma.

Kungl. biblioteket instämmer i rapportens bedömningar och vill tillstyrka att Sverige ratificerar Farokonventionen.

Kungl. biblioteket anser inledningsvis att rapporten på ett utmärkt sätt sammanfattar konventionens idéinnehåll samt de förutsättningar och konsekvenser som kan vara förknippade med ett ratificerande.

Farokonventionens karaktär av ramverk adresserar inte direkt biblioteksområdet. Kungl. biblioteket vill ändå framhålla att konventionens innehåll också bör vara applicerbart på det tryckta kulturarvet och dess digitala motsvarigheter.

Kungl. biblioteket välkomnar konventionens vida och inkluderande definition av kulturarv, där såväl allmänheten som den enskilde görs delaktiga i kulturarvsprocessen. Denna definition svarar mot en allmän utveckling mot demokratisering och mångfald, som sedan ett antal år har blivit allt synligare i kulturarvsinstitutionernas dagliga verksamhet.

Kungl. biblioteket delar dock RAÄ:s synpunkt att betoningen av kulturarvets betydelse ”här och nu” riskerar leda till att man kan förlora det långsiktigt hållbara perspektivet, men även det historiska sambandet. Det i sin tur kan leda till flyktiga och förenklade berättelser som alltför smidigt låter sig anpassas till för tillfället rådande samhällsprocesser.

Kungl. biblioteket instämmer också i den kritik som RAÄ riktar mot konventionens något ensidiga fokus på "the common heritage of Europe", som med rapportens ord riskerar att inte fullt ut fånga den problembild som idag präglar Europas politiska och sociala situation, vilken i större utsträckning står under påverkan från effekterna av den pågående globaliseringen.

Kungl. biblioteket instämmer vidare i de invändningar som RAÄ gör avseende konventionens tolkning av kulturarv som en ekonomisk resurs. Att betrakta kulturarvet som ett redskap för ekonomisk utveckling är, som rapporten konstaterar, ett tämligen snävt instrumentellt synsätt som medför att fokus flyttas från kulturens egna utvecklingsmöjligheter till att kultur blir ett sätt för andra sektorer att utvecklas.

Slutligen vill Kungl. biblioteket fästa uppmärksamhet vid den vaghet som råder när det gäller den av konventionen introducerade samverkansmodellen "Heritage Communities". Som RAÄ noterar i rapporten öppnar denna och andra otydligheter i konventionstexten för alternativa och möjligen motstridiga tolkningar av innehållet.

I den omfattande analys som RAÄ gjort av konventionens innehåll har dock inget framkommit som talar mot en svensk ratificering. Således bedömer RAÄ t.ex. att inga författningsmässiga ändringar behöver göras i samband med ratificering.

RAÄ menar vidare att då konventionen inte innehåller några instruktioner om praktik, utan snarare har karaktären av ett slags ideologiskt övergripande idédokument kring kulturarvet bör den snarare, vid ratificering, betraktas som ett stöd för myndighetsförvaltningen än ett styrdokument.

Kungl. biblioteket delar fullt ut dessa bedömningar och vill därför sammanfattningsvis tillstyrka att Sverige ratificerar Faroconventionen.

Beslut i detta ärende har fattats av biträdande riksbibliotekarien, efter föredragning av avdelningschef Lars Ilshammar.

Agneta Holmenmark
Bitr. riksbibliotekarie